

...nad koncem tištěných Lidovek

Č podobnému vývoji však došlo také v Berlíně, aniž by to mělo nějaký vliv. Lze říci, že v historii nejspíš neexistovala odlišná menšina, která by byla majoritou nějak vlastně milována. Možná to souvisí s psychologií, podezřívavostí k cizincům a obavami z jinakosti. Avšak antisemitismus byl tejně často namířen jak proti ortodoxním již na první pohled odlišným Židům, tak proti těm emancipovaným a dokonale asimilovaným (konvertitům ke křesťanství či ateistům). Navíc v některých dobách sílil, jiný slábl, v některých zemích dominoval, jiný absentoval, některé jedince si zcela podmanil, jiné přiměl spíše k dialogu.

Náboženské motivy hrají také určitou

Stará a nová tvář antisemitismu

Nový antisemitismus, či co...

formě kulturní identity sloužitifikaci přivrženců radikálního antisemitismu. Antisemitismus znamenal určitý vzorec myšlenky v situaci, kdy antisemitizace ztrácela veřejnou podporu český antisemitismus nastupuje evropských antisemitů, což ho vede k ústřední myšlenkové národnostnímu konfliktu mezi námi na vývoj českého antisemitismu byl přeceňován, (...) hrál to českého antisemitismu menší sečné předpokládá. Tato teze říká, že antisemitismus vypovídá o povaze a představách antisemitů, Franklovými slovy: „an je důsledkem ideologického, sociálního vývoje majoritní

Češi v zajetí antisemitismu

Jetku tehdy došlo například v Náchodě. Hospodářské důvody byly tím hlavním, co vyvolalo rolnické útoky na Židy v Haliči v roce 1898. Jednalo se o největší protizidovské nepokoje v 19. století na území celého Rakouska-Uherska.

Hilsnerova aféra

Důležitým momentem v šíření antisemitismu byly volby do říšské rady v roce 1897. Pro vývoj antisemitismu bylo rozhodující zejména posílení sociální demokracie – od 90. let se socialisté stávají pro antisemity nepřítelem číslo jedna. Časově se protisocialistický obrat antisemitických hnutí překrýval s vyostřením národnostního konfliktu po vydání Badeniho jazykových nařízení, který přerostl v parlamentní krizi. Podle Frankla opět důkaz, že „vzestup antisemi-

LIDOVÉ NOVINY | Sobota 30. srpna 2014

Proč za vše mohou Židé a cyklisté

Obrázek 4 z 5

Autor: Karel Veliký

U vzniku Lidových novin, které prý „znamenalý zásadní zvrat v české žurnalistice“ (viz Wikipedie) stál roku 1893 advokát židovského původu Adolf Stránský. Původní rodinné příjmení se neuvádí, ale „ti, kdo si mění jména“ volili, jak známo, často právě ta co možná nejčestější, např. **Luboš Dobrovský** býval Hamerschlag, Bencion Bať se stal **Stanislavem Budínem** atd. Mívali-li i dva posledně jmenovaní nemalý vliv na tvorbu tzv. veřejného mínění (jen jejich stručné životopisy stojí opravdu za přečtení, včetně osudů potomků a příbuzných!), pak **Adolf Stránský** a jeho syn Jaroslav zcela zásadní, jak koneckonců dokládá i zde citovaná „otevřená encyklopedie“ (otevřená jak pro koho, že?). Nepřeháníme příliš, řekneme-li, že to právě oni podle vlastního zájmu a měřítka mezi Čechy a Moravy prosadili novou, dodnes povšechně uznávanou stratifikaci české společnosti na vrstvu lepší, vzdělanou, slušnou a inteligentní (vzorně buržoazní, zato vždy s nějakou tou bolševnickou ratolestí), totiž filosemitskou, a na n e k u l t u r n í antisemitskou luzu, hloupou, zakomplexovanou,

deprivovanou, neschopnou, nenávislnou, záštiplnou, patologickou ssedlinu – za ta desetiletí je těch jako-odborných i neskrývaně pohrdlivých adjektiv ještě mnohem víc.

Už jen samotná koupě Lidovek proto značila, či lépe: stačila k tomu, aby se dotyčný nad takto vymezovanými spoluobčany – burany a jinými primitivy – cítil p o v z n e s e n (je to zkratka tentýž způsob, jaký se pro měkkou práci s davy využívá dodnes). O tom, co všechno dalšího oba Stránští a jejich noviny pro Čechy znamenali – a znamenají – bude nejen v těchto dnech dozajista napsáno dost a dost. My však při této příležitosti chceme ze zapomenutí vyzvednout řádky, jaké se jinde jen tak neobjeví...

Neznámý autor vysoce raritních *Zákonů života* (Brno: Soukup, 1934) na stranách 102 a 105 druhého dílu, když čtenáře vyzývá, aby sledoval činnost a působení tzv. „lepších Židů“, v nich varuje:

Příklad jeden za všechny: V ČSR v Brně je jeden největší vlastenecký Žid, který už se téměř veřejností ani za Žida nepovažuje. Považuje se skoro již jen za vlastence. Je ovšem velkým boháčem, má největší tiskárnu, domy a kdoví, co ještě všechno [aby se majitelem velkých novin stala soukromá osoba, bylo v ČSR výjimečné]. Vedle toho spekuluje v politice a má zde až příliš veliký vliv, prý i na vyšších místech. Vydává noviny, lidové noviny. Čeští lidé je hodně čtou a považují je za jakousi elitu. Firma je ryze česká. A tak, předně: hezky, pozvolna, pěkně skrytě, nenápadně, je jeho novinami lid zpracováván, aby byl vstřícný k Židům, aby je ctil, aby je považoval za dobré, schopné, vynikající, za své dobrodince, kteří mu dávají práci, atd. Všecko židovské je tu vychvalováno, oslavováno, ať je to židovský průmysl, židovská banka, kdejaký židovský čin atd. Čtenáře těchto novin jistě ani nenapadne, že by mohl býti také jiný Žid než dobrý. Toto přesvědčení je mu nenápadně suzerováno, den ze dne. Přirozeně mu nakonec uvěří. A přirozeně, že jakákoliv nehezká pravda o Židech se tam neobjeví. Jen dobré, pěkné o Židech. Pozornost ode všeho zlého a zločinného, co činí, je soustavně odvrácena. Vystoupí-li kde někdo proti Židům, je jimi veřejnosti ihned líčen jako špatný, něco jako vyvrhel, pomatenec, hlupák. Je prohlédnut jeho život, sehnány o něm klepy, kdeco špatného se dá o něm sehnat... [zjevně i proto se autor uchýlil, snad na základě předchozí zkušenosti, k anonymitě a svou knihu z obav před pronásledováním raději podepsal jako Neznámý] Toto je jen několik slov o činnosti vašeho dobrého, lepšího, dokonce vlasteneckého Žida. Je to jen několik slov o jeho činnosti jako majitele jedněch lidových novin...

On už sám přívlastek „lidový“ ve výše uvedeném kontextu (elitní, lepší) odpovídá obecné tendenci, ať už vědomé či nevědomé, zvrátit vše naruby, vykloubit a pak rozložit.* Jiný paradox: ač záhy „orgán Hradu“ – politické úvodníky a komentáře plně podporovaly hradní politiku TGM a Benešovu – těšily se LN zároveň pověsti „objektivního“, „všestranného“, „nestrannického“, zkratka „nezávislého“ deníku! Všechna ta slavná jména literátů, „hradních

novinářů“ a jiných opor společnosti k němu ovšem lákala nejen společenská prestiž, ale i výška honorářů, předpokládaná blízkost k prezidentským dispozičním fondům, konexe (styky jako „vrchol znalostí“) atp.

Po obnovení titulu renegáty (**Havel**, Dienstbier, Dobrovský, Ruml aj.) v samizdatové podobě, opět ve snaze stratifikovat, „dostat se *mezi lid*“, jakož i po převratu, kdy list začal opět vycházet legálně, jednotlivé redakce přes všechny personální, vlastnické a jiné změny, navzdory své bezvýhradné demo-liberální orientaci tuto pověst (ba kult) „nezávislosti“ oživily, živily a pro své od nového tisíciletí pozvolna řídnuocí čtenáře vesměs i udržely. Až do konečné likvidace. Že zároveň navázaly na zakladatelskou a předválečnou filosemitskou linii samo sebou neudiví, už v druhé polovině třicátých let nacionálové mluvili výhradně o Židovkách, neboť jak mezinárodní i vnitrostátní napětí houstlo, stávalo se to skryté, po dávkách odměřované, stále zjevnějším. Po devětaosmdesátém se už nemuselo tajit a snad ani odměřovat nic, jak se lze přesvědčit z hustoty zcela jednoznačných titulků (něco málo maličko z nich v obrazové příloze). Na *terra prohibita* jakékoli kritičnosti tu nemají obzvlášť vyladěný radar jen jejich autoři. Jak ve *Vabanku* s úsměškem říká Izraelita Dušek:

„Češi naletí na jakoukoli hlásanou humanitu, jen když se jim poklepe po rameni, toho je třeba využít. Zadrnkat na strunu spravedlnosti a zároveň si něco vymyslet, aby měli alespoň nějaký komplex viny. Pak budou pochodovat podle našich not a ještě si budou myslet, že je to jejich národní písnička.“

Gój je prý **synonymum hmyzu...**

Poznámka:

* Plného jejího rozvinutí jsme ovšem svědky a obětmi až nyní, a naprosto nemusí jít o politická či kulturně-historická témata, i od titulků typu „vědci zjistili: spěte ve stoje, jezte vleže“ jsme patrně již jen krůček.